

Pověsti

Utrkaný ovčák

Ovčák Pavel miloval dceru bohatého sedláka, Marjánku. Moc se mu líbila a on jí zřejmě také, ráda s ním špásovala. Ale když jí otec našel bohatého ženicha, dcera se svatbou souhlasila. To se vůbec nelíbilo ovčákovi. Často se opíjel a pak vyhrožoval sedlákovi, Marjance i ženichovi, křičel a mával nožem. Věděl, že s Marjánkou přijde i o bohatý grunt. Dokonce jí musí dělat poskoka a pást jí velkého berana, to ho nejvíc hnětlo! Tak se milému beranovi mstil. Bezdůvodně ho bil a vyléval si na něm svůj vztek.

Beran byl největší z celého stáda, rohy měl dvakrát zakroucené a sílu velikou. Většinou se nedal a po ovčákovi se ohnal, ale napětí mezi nimi nebezpečně narůstalo.

Jednou byl Pavel už od časného rána opilý. Oč nejistější byl na vratkých nohách, o to větší měl kuráž. Vyhnal stádo na louku na Benátkách, sedl si na mezi a koukal na Marjánčin grunt. Vztek se v něm hromadil, mohl být hospodářem a zatím, aby pásł stáda druhým! Ve zlosti vzal hůl a berana s ní přetáhl. Ale ten lehce vycítil, že ovčák dnes není zrovna v dobré kondici, že je slabý a potácí se. Sehnul hlavu a pořádně udeřil. Pavel se skácel na zem. Jenže než se dokázal vzchopit a vstát, beran udeřil znovu. Dostával se do ráže, každá další rána ho rozpalovala víc a víc a nepřestal, dokud z ovčáka nevyrazil duši. Pak se vrátil sám do chléva jako učiněný beránek. Když ovčáka našli, už nežil.

Marjánka si dělala výčitky, že to vše se stalo jen kvůli ní, proto její otec nechal vytesat smírčí kámen s křížkem a několika slovy pro klid pastýřovy duše.

Smírčí kámen stojí na mezi u cesty dodnes, i když slova na něm jsou již nečitelná.

Z knihy: Smírčí kameny na Vysočině, Hynek Jurman

Pověst o Haně

Na gruntě u Librů měli děvečku Hanu. Byla krásná a byla marnivá. Ráda se vzhlížela v zrcadle a pro tanec by umřela. Byla však také hodná a pracovitá, proto jí hospodyně neměla její veselost za zlé, jen ji častokrát varovala, že se jednou své krásné tváře v zrcadle zhrozí.

Jednou, na Velký pátek, poslala hospodyně Hanu k řece pro vodu. Byl zrovna čas oběda, na stole stála mísa s pučálkou, z které se kouřilo, tak jí hospodyně řekla, že než hrách vychladne, bude s vodou zpátky. Hana zamířila k řece u skály zvané Kotkovice. Sklonila se k vodě, když tu zahlédla u skály červené světýlko. Barevný plamínek se co chvíli vzdaloval do nitra skály a zase vracel na povrch. Postavila putýnku na břeh, zula dřeváky, vykasala sukni a hnána zvědavostí zamířila ke skále. Uviděla otvor a vešla

dovnitř. Před sebou měla dlouhou síň ozářenou mdlým světlem svící. Vešla do překrásného sálu z mramoru, po stěnách jako by se vše třpytilo a svítilo zlatem. Náhle u stěny sálu zahlédla dvanáct rakví a zároveň odněkud uslyšela nádhernou hudbu. Víko první rakve se otevřelo a z ní vstal rytíř v zlatém oděvu. Přišel k ní a úklonou ji vybídl k tanci. Hana byla vystrašená, ale tanec neodmítla. Tančila omámená krásnou hudbou i pronikavými očima rytíře. Tančili spolu lehce, a když píseň dozněla, rytíř se jí mlčky uklonil a odešel ulehnout do rakve. Ale to už se otevírá druhé víko a z rakve vstává další tanečník. Hudba znovu zní, tentokrát v rychlejším tempu a Hana opět tančí. A tak se to opakuje znovu a znovu s dalšími rytíři, hudba je čím dál divočejší a Hana už umdlévá únavou. Všichni rytíři si jsou podobní, jen každý další, jako by byl o něco starší. Když tančí s dvanáctým rytířem, už únavou sotva stojí na nohou. Dozněla píseň a rytíř jí s úklonou děkuje za tanec a na krk jí zavěsí zlatý řetízek s perlou. Pak se vrací do své rakve a zanechává vrávorající Hanu samotnou.

Hana vyšla průrvou ze skály, vzpomněla si, že šla původně pro vodu. Jak dlouhou dobu protančila? Hodinu, dvě? Rozhlédla se, ale putýnky ani dřeváky na břehu nenašla. To jistě selka, když se vody nedočkala, sama k řece zašla, trápily Hanu výčitky. Rychle spěchala domů. Vstoupila do kuchyně, celá rodina ještě sedí u stolu a z mísy se kouří. Snad nebyla pryč tak dlouho! „Vy ještě ten hrách jíte?“ zeptala a sama se zděsila svého stařeckého hlasu. Lidi, co sedí u stolu, nepoznává a oni ji také ne. Jen starý hospodář si vzpomněl, že prý někdy před sto lety se údajně ztratila nějaká děvečka. Hana zamířila do své komůrky, ale ani tu nepoznala, vše tam bylo jiné. Na stěně viselo zrcadlo, Hana zamířila k němu. S hrůzou se dívala do vrásčité tváře stařeny s bílými vlasy a šedivou pleť, jen na jejím krku zářil zlatý řetízek s perlou. Vzpomněla si na slova hospodyně, že se jednou své tváře zhrozí. Vykřikla zděšením, že promarnila své mládí a sto let protančila v jeskyni, a mrtvá se skácela k zemi.

Temeno stráně nad Kotkovicí, kde sto let probděla nešťastná Hana ve skalním podzemí, nazvali jimramovští jejím jménem – Hana.